

Chválu vzdejte Hospodinu a uvádějte ve známost jeho skutky.

Zpívejte, přemýšlejte o všech jeho dívech a nepřestávejte hledat jeho vůli a jeho moc. Ať se zaraduje srdce těch, kteří Hospodina hledají!

(podle Ž 105)

Sd 2,8.10-17: I zemřel Hospodinův služebník Jozue, syn Núnův... Těž celé ono pokolení se odebralo ke svým otcům. Po nich nastoupilo jiné pokolení, které neznalo Hospodina ani jeho dílo, jež pro Izraele vykonal. Izraelci se dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích, a sloužili baalům. Opustili Hospodina, Boha svých otců, který je vyvedl z egyptské země. Chodili za jinými bohy, za božstvy těch národů, které byly kolem nich, a klaněli se jim. Tak Hospodina uráželi. Opustili Hospodina a sloužili Baalovi a Aštoretě. Proto Hospodin vzplanul proti Izraeli hněvem a vydal jej do rukou plenitelů a ti jej plenili. Vydal je napospas okolním nepřátelům, že už vůbec před svými nepřáteli nemohli obstát. Pokaždé, když vytrhli do boje, zle na ně dopadla Hospodinova ruka, jak jim to Hospodin prohlásil a přísahou stvrdil. Doléhalo na ně veliké soužení. I povolával Hospodin soudce, aby je vysvobodili z rukou plenitelů. Avšak ani své soudce neposlouchali, dál smilnili s jinými bohy a klaněli se jim. Brzo sešli z cesty, po níž chodívali jejich otcové v poslušnosti Hospodinových přikázání; vůbec tak nejednali.

J 17,15-17: Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého. Nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa. Posvěť je pravdou; tvoje slovo je pravda.

I. Čí chceme být

Cesta do zaslíbené země se jim zdála nekonečná. Z otroctví byli venku, ale mentalita bývalých otroků se jen tak setřást nedá, ta jim zůstane ještě dlouho a občas se něčím projeví. Trmáceli se celá léta, ale teď byli konečně u cíle. Sen se splnil, dosáhli, čeho chtěli. A co teď dál? „Vy se rozhodněte, jak chcete, ale já a můj dům budeme sloužit Hospodinu,“ řekl jim slavnostně jednoho dne Jozue (to byl nástupce Mojžíšův). Odpověděli mu tehdy takřka jednohlasně: “My taky, přece se od Hospodinova slova neodchýlíme!”

Téměř jednomyslná odpověď však bývá trochu podezřelá. Lidi se shodnou ještě tak na nenávisti vůči někomu, ale na něčem lepším málokdy. I tady jim odhodlání vydrželo jen chvíli. Zavázali se sice k věrnosti, ale dodržet tak velký slib není jen tak a už vůbec to nemůžu zaručit za svůj dům (rozumějte potomky). „I zemřel Jozue a celá jeho generace,“ konstatuje biblický vypravěč, „a ta další už Hospodina ani jeho dílo neznala.“ Že se potomci rozhodnou jinak než předkové, to se stává, ale že se od předků ani nedozvědí, co je v životě drželo nad vodou, to už je malér.

Možná potomkům připadala tahle stará víra jako těžko slučitelná s (tehdy) moderní dobou, aspoň v té podobě, jak se k ní předkové s Jozuem zavázali. Možná jim v myslích splynula se všemi možnými kázeňskými či jakými požadavky, kterým teď neuměli dostát, a tak to šmahem zahodili všecko. Žili, jak uměli a jak to šlo (to tak dělá každá generace), dopouštěli se toho, co je zlé (ani v tom nebyli výjimeční), a nějak se jim zamlžil cíl, jak a kam vlastně chtějí pokračovat. A jak se jim tak zamlžil ten cíl, stávalo se, že jim další události zamotaly hlavu. Bodejť ne: Každou chvíli k nim vpadli nějakí bojovníci a sebrali jim všechno, co nebylo přibité. Nálada v takových okamžicích panovala neradostná: jsme to ale chudáci, doba je zlá, proč jen to Bůh dovolil?! Na otázku, proč to Bůh dopustil, vypravěč odpovídá: protože ho opustili. Když s ním zrušili smlouvu, jak mohou žádat, ať ji dodržuje dál a oni že ji držet nebudou? Zjistili, že když si vyberou jinou životní oporu a cestu místo té nabídnuté Boží, je to jejich věc, jenže je ta opora nejspíš neudrží a cesta je možná dovede, kam nechtěli.

II. Co s tím Bůh udělá

Ocitali se v nesnázích a někdo by to označil za Boží trest, ale nespěchal bych s tím. Sice to vypadá, že je Bůh hodil přes palubu, jenže vypravěč upozorní: “I povolával Hospodin soudce, aby je vysvobodili z rukou plenitelů.” Soudcem se tu míní příležitostný zachránce, kterého Bůh na určitý čas pověřil úkolem, ať věci vrátí na pravou míru, jak mají být.

Jak to přijali, není těžké uhodnout. Konec nesnází chtěli obdržet, ne aby o něj sami museli zápasit, a nebyli zvědaví na připomínky, že je chyba i na jejich straně.

Biblický vypravěč se na ty události dívá z odstupu: Tihle lidé uložili věrnost Bohu k ledu, a Bůh je v tom nechal vykoupit, ať je po jejich. Ale utopit je nenechal, protože s nimi měl soucit. Z odstupu je to vidět docela zřetelně: Nechal to zlo dopadnout, ale hned proti němu cosi podnikl, aby jim bylo líp. To se v Bibli najde vícekrát. Zato tam nenajdete opak: že by na světě bylo fajn a že by Hospodin cosi podnikl, aby bylo hůř – to tam skutečně není. Vždycky jim nabízel vysvobození, pokud o ně ovšem stáli.

Dobové zprávy z novin (kdyby tehdy nějaké vycházely) a lidové debaty nebo výkřiky na internetu takový nadhled nemají, a tak Boží naději vyměňují za zplacatělý optimismus nebo ji nahrazují chmurnou předpovědí temné budoucnosti. A hledáním, kdo za to může (my ne).

V Bibli nehledáme kroniku zašlých dnů, nýbrž návod, jak zacházet se životem. Jsou tam střípky dávných událostí a návod, jak se na ně dívat z nadhledu. Může se vám to hodit, až zas narazíte na zplacatělý optimismus nebo na zaručené chmurné předpovědi zkázy, to vše místo Boží naděje. Ta naděje přitom není laciná: probleskává zpoza zla, které na nás dopadá. Když si ty střípky prohlédnete blíže, uvidíte na nich starou generaci, která hartusí na mladé, jak to bídne vedou (a má pravdu), ale sama jim předala leda vzpomínky, jak jsme to – ač kabrňáci – měli těžké, ale už ne to, co člověka drží nad vodou a co ho provede i údolím stínu smrti. Uvidíte mladou generaci, která tomu dědictví nějak neporozuměla, snad si ho s něčím popletla nebo jí ho nikdo nepředal, tak ho celé odnesla kamsi do sběrného dvora jako nefunkční a nepotřebný krám. Uvidíte lidi, kteří nedůvěřují Boží pomoci, nejdou jí naproti a nakonec ji s pocitem křivdy pošlou k čertu. Uvidíte tam i to, že jim Hospodin vždycky nabídl záchranu (odtud právě ta naděje, kterou žádný prognostik nespočítá).

A protože ten střípek funguje trochu jako zrcátko, uvidíte tam i sebe a to, že byste se měli rozhodnout, kudy kam a kudy dál. Nikdo nezaručíme, co přijde po nás (mívali jsme tu cosi "na věčné časy a nikdy jinak", a kde je tomu dnes konec?). Ale vnímat a uvádět ve známost, co nás drží nad bažinou, to bychom měli.

III. Svět

V kolektivním průšvihů a jeho následcích je člověk v pokušení nějak si záchranu a Boží přízeň privatizovat aspoň pro sebe. Jenže tak jednoduché to není. Svět neoplývá zrovna čistotou a my v něm žijeme. Boží naději, která si s tím poradí, vyjádřil Ježíš v modlitbě – bylo to v době, kdy už se loučil s učedníky: „Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého. Žijí ve světě, ale nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa.“

Dnešní svět je místem, k němuž patříme, ale není to počátek ani cíl našeho bytí. Žijeme ve změti laciného optimismu či pesimismu, ale nemáme se stát jejich tlampači, natož spoluautory. „Neprosím, abys je z toho vzal, ale aby v tom nezabloudili ani nezdomácněli, protože to přece není jejich domov.“

Na tom prastarém střípku z Bible bylo psáno, že lidi chtějí konec nesnází obdržet, ne aby o něj sami museli zápasit, a nejsou zvědaví na připomínky, že je chyba i na jejich straně. Je tam takových střípků víc a na dalších najdeme ještě tohle: Že chyba na naší straně opravdu je. Že záchranu jsme nakonec skutečně jen tak obdrželi (dík Ježíšovi). A zápasu že se nevyhneme, přinejmenším zápasu, jak se v těch nabídkách vyznat a jak chytit za pačesy tu pravou, Boží, a jak jí inspirovat svět kolem nás.

Požehnání:

Kdyby vás Bůh neměl rád, vypadal by váš život jinak, mnohem hůř. Tušíme to. Ale jsou chvíle, kdy se člověk rozhlíží, kdo by mu tak pomohl, když jsme v úzkých. Rozhlížejte se tedy a pozorně naslouchejte, ať zvíte, že vás Bůh nepřenechá žádným zákonitostem a silám, které z vás ždímají energii a elán, sotva vyjde slunce a až do tmy, ani bésům a přízrakům, kteří se o vás ucházejí potmě, když vyjde měsíc.

Nedejte se, nemají vám co vládnout, protože váš životní start, běh i cíl chrání svým požehnáním sám Bůh, který vás má rád. Amen.